

Forslag til endringer i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for 2010-2011

Første del. Hovedregler for tildeling av utdanningsstøtte

Kapittel 3 Generelle krav til søkeren

Til § 3-1 Status som elev eller student

Søkere som tar utdanning i utlandet, må ifølge annet ledd i § 3-1, følge undervisningen på lærestedet i tillegg til å ha opptak i utdanningen. Kravet til å følge undervisningen på stedet knyttes til den spesielle merverdien ved å studere i utlandet: studenten tilegner seg verdifull kunnskap om studielandets samfunnsforhold, språk og kultur, som igjen skal gi arbeidslivet og samfunnslivet viktige impulser.

Forskriften har vært praktisert slik at studenter som får støtte til utdanning i utlandet, både skal oppholde seg og følge undervisningen ved det utenlandske lærestedet. I den senere tid har det kommet søknader fra studenter som tar utdanning ved et utenlandsk lærested, men som oppholder seg i Norge. Det gjelder studenter som opplyser at det ikke foregår noen undervisning det aktuelle semester fordi de arbeider med en skriftlig oppgave, og studenter som opplyser at de har undervisning som er lagt opp slik at de kan pendle fra Norge. Når det gjelder behovet for å oppholde seg utenfor lærestedet ved innhenting av stoff, er dette uproblematisk dersom oppgaven krever det. Det kan imidlertid gi vanskelige avgrensninger å tillate ikke-faglig begrunnet fravær fra lærestedet. For at forskriften skal bli helt klar på dette punktet, foreslås at kravet til opphold blir presisert i forskriften. Dersom det *ikke* uttrykkelig oppgis at opphold på lærestedet er et krav, kan søkere uforvarende komme i en situasjon hvor de mister retten til støtte i den perioden hvor de oppholder seg i Norge. Siden § 3-1 har vært oppfattet å skulle inneholde et krav om opphold på lærestedet, vil en presisering av kravet ikke medføre realitetsendringer.

Forslaget om at studenten må oppholde seg på lærestedet må ses i sammenheng med at det verken gis støtte til fjernundervisning som tilrettelegges fra utenlandsk lærested, jf. § 7-5 eller til deltidsutdanning i utlandet. Det vil være en naturlig del av opplegget ved et utenlandsk lærested at (norske)studenter skal oppholde seg ved lærestedet også under arbeid med skriftlige oppgaver og i perioder hvor undervisningen legges opp slik at man kan pendle. Fravær fra lærestedet som kan godtas etter § 3-2, vil kunne gjøre det mulig å beholde støtten under eventuelle fravær som er helt nødvendige. Kravet om opphold på lærestedet presiseres, og det tas inn en henvisning til § 3-2.

Gjeldende § 3-1 for 2009-2010:

§ 3-1 Status som elev eller student

For å ha rett til støtte må søkeren være tatt opp som elev eller student og ha rett til å gå opp til eksamen. Læringer må ha godkjent lærekontrakt, og lære kandidater må ha godkjent opplæringskontrakt.

Søker som tar utdanning i utlandet, må i tillegg til å ha opptak også følge undervisningen på lærestedet.

Forslag til ny § 3-1 for 2010-2011: (ny tekst er understreket)

§ 3-1 Status som elev eller student

For å ha rett til støtte må søkeren være tatt opp som elev eller student og ha rett til å gå opp til eksamen. Læringer må ha godkjent lærekontrakt, og lære kandidater må ha godkjent opplæringskontrakt.

Søker som tar utdanning i utlandet, må i tillegg til å ha opptak også oppholde seg på lærestedet og følge undervisningen. Se likevel § 3-2.

Kapittel 4 Hva slags utdanning det gis støtte til

Til 4-1 f): Utdanninger det gis støtte til

Det foreslås å ta inn krav om offentlig privatisteksamen for utdanninger som er godkjent for støtterett i Lånekassen etter denne paragrafen. Forslaget må ses i sammenheng med konverteringsordningen for utdanningsstipend.

Etter § 4-1 bokstav f kan det gis støtte til utdanning ved private utdanningsinstitusjoner som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring. Skoler som er godkjent for støtterett etter dette punktet, har sendt inn dokumentasjon med opplysning om at de følger offentlig godkjente læreplaner i de fag de tilbyr. Lånekassen har opplyst at de utover dette ikke har muligheter til å følge opp at skolen følger læreplanene, bortsett fra å motta eksamensresultater for elever som går opp til privatisteksamen.

Det er to hovedkategorier skoler som har fått støtterett etter § 4-1 bokstav f. Den ene gruppen er skoler som tilbyr komprimert undervisning i programfag studiespesialisering i videregående opplæring, og der alle elevene blir meldt opp til privatisteksamen. Det er ingen problemer med behandlingen av søknader og konvertering av lån til stipend for disse elevene. Den andre gruppen er skoler som i hovedsak tilbyr yrkesfaglig utdanning som frisør og hudpleier. Disse skolene har inntil i 2008 ikke meldt elevene opp til privatisteksamen, men arrangert sine egne eksamener. Ifølge læreplaner for disse utdanningene er kravet for privatister at elevene skal ha skriftlig eksamen i programfagene i tillegg til en praktisk tverrfaglig eksamen. Ut fra dette orienterte Lånekassen skolene i februar 2008 om at de gikk ut fra at elevene ble meldt opp til eksamen, ettersom dette inngår i den læreplanen som de hadde oppgitt at de fulgte. I og med at kravet ikke er forskriftsfestet har Lånekassen praktisert oppfølgingen romslig.

Det er rimelig at krav til dokumentasjon for bestått videregående opplæring for voksne som tar videregående opplæring som gis av private tilbydere er det samme som for voksne som tar utdanning ved skoler med eksamensrett. Kravet blir entydig ved at det tas inn krav om bestått privatisteksamen i § 4-1 f).

Gjeldende § 4-1 f for 2009-2010:

§ 4-1 Utdanninger det gis støtte til
Det gis støtte til:

f) utdanning ved private utdanningsinstitusjoner som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring

Forslag til ny § 4-1 f for 2010-2011:

§ 4-1 Utdanninger det gis støtte til
Det gis støtte til:

f) utdanning ved private utdanningsinstitusjoner som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring. Utdanningen må avsluttes med eksamen for privatister

Til § 4-1 bokstav j og k.

Ny lov om voksenopplæring er vedtatt (sanksjonert 19.06.09 (lov 95)). Loven trer i kraft 1. januar 2010, med unntak av kapittel 4 som trer i kraft 1. juli 2010. I gjeldende forskrifter vårsemesteret 2010 står henvisning til paragrafer i gammel lov om voksenopplæring (lov 28. mai 1976 nr 35 om voksenopplæring) i § 4-1 bokstavene j og k. Men dette medfører ingen realitetsendring og det legges derfor ikke opp til endringsforskrift for våren 2010 på grunn av dette. Eventuelle nye studieforbund eller nettskoler som søker godkjenning etter 1. januar 2010 må forholde seg til ny lov om voksenopplæring uavhengig av henvisningen i forskriftene om utdanningsstøtte.

Kravet om å skulle ta eksamen for privatister settes også inn i § 4-1 j og k hvor det åpnes for å få støtte gjennom Lånekassen for å ta undervisning for videregående opplæring etter offentlig godkjente læreplaner, enten ved godkjente fjernundervisningsinstitusjoner eller ved studieforbund som er godkjent etter lov om voksenopplæring.

Frittstående fjernundervisningsinstitusjoner

Etter kapittel 5 § 27 i ny voksenopplæringslov skal frittstående fjernundervisningsinstitusjoner som er godkjent etter den tidligere voksenopplæringsloven betegnes *godkjente nettskoler* etter at ny lov er trått i kraft, men de beholder for øvrig sin godkjenning. I utdanningsstøtteforskriften vil det være

tilstrekkelig å bruke betegnelsen Nettskoler når det i tillegg vises til kravet om godkjenning etter voksenopplæringsloven.

Studieforbund

Etter kapittel 5 § 27 i ny voksenopplæringslov skal studieforbund som er godkjent etter den tidligere voksenopplæringsloven beholde sin godkjenning i 3 år etter at ny lov trer i kraft. Dette innebærer at studieforbundene må ha fått fornyet godkjenning etter den nye loven dersom deltakerne skal kunne få støtte gjennom Lånekassen etter 1. januar 2013. Foreløpig er det kun nødvendig med en språklig endring av § 4-1 bokstav k.

Skoler som per 30. juni 2010 er godkjent og i drift etter kapittel 6A i privatskoleloven

Disse skolene har i 2009-2010 støtterett i Lånekassen etter § 4-1 bokstav g i utdanningsstøtteforskriften hvor det vises til godkjenning etter privatskoleloven, Siden skolene fra 1. juni 2010 omfattes av den nye voksenopplæringsloven må det gis en ny hjemmel for at deltakerne i disse skolene skal beholde sin støtterett i Lånekassen. Ny hjemmel kan gis ved å lage en ny bokstav i § 4-1, bokstav h med forskyving av etterfølgende bokstaver i § 4-1.

Forslag til ny § 4-1 bokstav h for 2010-2011:

utdanning ved private utdanningsinstitusjoner som er godkjent etter lov om voksenopplæring § 17.

Gjeldende § 4-1 bokstav j i 2009-2010:

utdanning ved fjernundervisningsinstitusjoner som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, eller som tilsvare høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter lov om fagskoleutdanning. Fjernundervisningsinstitusjonen som tilbyr utdanningen må være godkjent etter lov om voksenopplæring § 11

Forslag til § 4-1 ny bokstav k i 2010-2011:

utdanning ved nettskoler som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring, eller som tilsvare høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter lov om fagskoleutdanning. Utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring må avsluttes med eksamen for privatister. Nettskolen som tilbyr utdanningen, må være godkjent etter lov om voksenopplæring § 13.

Gjeldende § 4-1 bokstav k i 2009-2010:

utdanning ved studieforbund som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring eller som tilsvare høyere utdanning ved offentlige

utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter lov om fagskoleutdanning.
Studieforbund som tilbyr utdanningen må være godkjent etter lov om voksenopplæring § 10

Forslag til § 4-1 ny bokstav l i 2010-2011:

utdanning ved studieforbund som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring eller som tilsvarende høyere utdanning ved offentlige utdanningsinstitusjoner, eller som er godkjent etter lov om fagskoleutdanning.
Utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring må avsluttes med eksamen for privatister. Studieforbund som tilbyr utdanningen, må være godkjent etter lov om voksenopplæring § 5.

Følgende endringer skjer i benevnningen for gjenstående bokstaver i § 4-1 fra 2009-2010 til 2010-2011: Gjeldende bokstav l blir bokstav m, gjeldende bokstav m blir bokstav n og gjeldende bokstav o blir ny bokstav p.

Til § 10-2 Søker som bor i institusjon eller avtjener verneplikten

Lånekassen har registrert at en god del søkere i denne gruppen ikke lenger bor i institusjoner i tradisjonell forstand. Dette dreier seg først og fremst om elever i videregående opplæring som har behov for spesiell tilrettelegging som de får ved knutepunktskoler. Eksempel er døve eller sterkt hørselshemmede elever, eller elever med ulike lære vansker, som har individuelle opplæringsplaner.

For elever i videregående opplæring med ungdomsrett, dekker fylkeskommunen bokstnader når de bor i fylkeskommunens botilbud. Lånekassen har imidlertid fått bekreftet at elever selv må dekke utgifter til klær, lommepenger, reiser og utgifter som utstyrsstipendet er ment å dekke.

Departementet ser det slik at elever som har et botilbud hvor kost og losji er finansiert av fylkeskommunen, men som må bekoste øvrige utgifter selv, ikke kan få vanlig støtte gjennom Lånekassen. Slik støtte vil utgjøre en dobbeldekning fra det offentlige og disse elevene må regnes som å bo i institusjon. Imidlertid mener departementet at det er rimelig at det gis *utstyrsstipend* til elever som tar videregående opplæring med ungdomsrett, siden det er et ikke-behovsprøvd stipend og siden kostnadene til nødvendig utstyr etter opplysningene fra Lånekassen, ikke dekkes av fylkeskommunen eller av andre offentlige midler gjennom for eksempel kriminalomsorgen. En slik åpning vil være en parallell til unntaksordningen i § 10-3 som regulerer støtte fra Lånekassen til elever som er forsørget av barnevernet, og som gjør unntak for nettopp utstyrsstipendet.

Gjeldende § 10-2 for 2009-2010:

§ 10-2 Søker som bor i institusjon eller avtjener verneplikt

Søker som bor i institusjon og får oppholdet dekket av det offentlige, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen. Dette gjelder også søker som avtjener militær eller sivil verneplikt.

Forslag til ny § 10-2 for 2010-2011:

§ 10-2 Søker som bor i institusjon eller avtjener verneplikt

Søker som bor i institusjon og får oppholdet dekket av det offentlige, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen. Dette gjelder også søker som avtjener militær eller sivil verneplikt. Søker med rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 som bor i institusjon kan likevel få stipend til nødvendig utstyr etter § 16-2 når dette ikke dekkes av fylkeskommunen eller andre offentlige ordninger.

Til § 10-4 Samtidig støtte fra norske og utenlandske offentlige støtteordninger

Det foreslås å presisere at det er *utdanningsstøtte* fra offentlige støtteordninger i andre land som er omfattet av det andre leddet i forskriftsbestemmelsen. Intensjonen med bestemmelsen er at søkerne ikke skal få dekning av utgifter til livsopphold under utdanningen fra to land samtidig, og at de skal måtte velge bort den utenlandske utdanningsstøtten dersom de ønsker støtte fra Lånekassen.

Formuleringen av gjeldende forskriftsbestemmelse åpner for flere mulige tolkninger av hva slags ytelser som skal være omfattet. For eksempel er en mulig tolkning at dagpenger og andre trygdeytelser fra et annet land skal regnes med. Det er ikke departementets intensjon at for eksempel trygde- eller pensjonsytelser til livsopphold, skal hindre en søker i å motta utdanningsstøtte, uavhengig av om ytelsene gis fra Norge eller fra et annet land. Det vises til bestemmelsene som regulerer behovsprøving av utdanningsstipend mot trygd eller pensjonsytelser i § 29-2.

Lånekassen praktiserer bestemmelsen i tråd med forslaget til presisering. Forslaget om presisering innebærer dermed ingen realitetsendring.

Gjeldende § 10-4 for 2009-2010:

§ 10-4 Samtidig støtte fra norske og utenlandske offentlige støtteordninger

Utenlandsk statsborger som får støtte til et utdanningsprogram i Norge eller i utlandet gjennom Norad, Erasmus Mundus, The Norwegian Program for Development, Research and Education (NUFU) eller andre tilsvarende støtteordninger, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen.

Søker som får støtte fra offentlige støtteordninger i et annet land, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen. Det gjøres unntak dersom støtteordningen bare omfatter skolepenger.

Forslag til ny § 10-4 for 2010-2011:

§ 10-4 Samtidig støtte fra norske og utenlandske offentlige støtteordninger

Utenlandsk statsborger som får støtte til et utdanningsprogram i Norge eller i utlandet gjennom Norad, Erasmus Mundus, The Norwegian Program for Development, Research and Education (NUFU) eller andre tilsvarende støtteordninger, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen.

Søker som får utdanningsstøtte fra offentlige støtteordninger i et annet land, får ikke utdanningsstøtte fra Lånekassen. Det gjøres unntak dersom støtteordningen bare omfatter skolepenger.

Annen del. Støtte til søker som har rett til videregående opplæring

Tredje del. Støtte til søker i høyere utdanning og søker i fagskoleutdanning, folkehøyskole og annen utdanning som ikke er omfattet av opplæringslova § 3-1.

Det foreslås endringer som angår både annen og tredje del, endringene i de to delene er presentert samlet her.

Til § 15-1 Hvem som er omfattet av annen del og § 24-1 Hvem som er omfattet av tredje del:

Etter dagens regelverk skal søkere som går direkte over i kurs for å få generell studiekompetanse etter avsluttet videregående opplæring få støtte etter reglene i annen del. Disse elevene har ikke rett til videregående opplæring dette året og departementet foreslår å endre regelverket slik at disse får støtte etter tredje del. Støtte etter tredje del innebærer at støtten ikke lenger behøvsprøves mot foreldrenes inntekt, og stipend er avhengig av bestått eksamen og eventuell inntekt og formue i likningsåret.

Elever som tar påbygningskurs for å få generell studiekompetanse, etter fullført videregående opplæring, har brukt opp ungdomsretten. De fleste av disse søkerne er 20 år eller eldre og bør tildeles støtte på lik linje med dem som tar slike kurs ett eller flere år etter fullført videregående opplæring. Departementet mener det ikke er stor prinsipiell forskjell mellom disse gruppene, og for å sikre likebehandling er det riktig at de får støtte etter samme del av regelverket. Departementet og Lånekassen får jevnlig henvendelser fra voksne elever som opplever det urimelig at de ikke får støtte etter regelverket i tredje del. Reaksjonene er ofte knyttet til at de ikke har krav på stipend, til tross for at de flyttet fra foreldrehjemmet for flere år siden. Årsaken kan være at avstanden fra foreldrehjemmet ikke er stor nok, jf. reglene for rett til bostipend etter annen del. Forslaget vil avhjelpe situasjonen for noen av dem som ikke har krav på stipend etter dagens regelverk.

I tillegg til det prinsipielle knyttet til likebehandling av grupper er forskriftsbestemmelsen krevende for Lånekassen å praktisere. Det er vanskelig å skille mellom elever som går direkte fra videregående opplæring med ungdomsrett og elever som ikke går direkte fra videregående opplæring med ungdomsrett. Det viser seg i praksis at det både for skolene og elevene er vanskelig å huske på at gruppen som ikke har ungdomsrett, likevel skal ha støtte som om de har det.

På bakgrunn av dette mener departementet det er mest hensiktsmessig å ha klare skiller mellom de to støtteordningene: ordningen i tredje del som gjelder for alle som tar utdanning og som ikke har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1, og ordningen i annen del som gjelder for alle som tar videregående opplæring og har rett til dette etter opplæringsloven § 3-1.

Gjeldende § 15-1 for 2009-2010:

§ 15-1 Hvem annen del gjelder for

Annen del gjelder for

- a) søker som tar videregående opplæring som vedkommende har rett til etter opplæringslova § 3-1
- b) søker som går direkte over i kurs for å få generell studiekompetanse etter avsluttet videregående opplæring
- c) søker som tar opplæring tilsvarende vanlig videregående opplæring utenfor Norge, og som har rett til opplæring etter opplæringslova § 3-1
- d) søker som tar ulike kurs med repetisjon av fag fra grunnskolen, som forberedelse for opptak i videregående opplæring når søkeren har rett til videregående opplæring etter opplæringslova § 3-1
- e) søker som tar kurs i regi av oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen, se § 7-1

For søker som tar høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøyskole og andre utdanninger som er godkjent etter § 4-1, gjelder reglene i tredje del.

Forslag til endring i § 15-1 for 2010-2011:

§ 15-1 Hvem annen del gjelder for

Annen del gjelder for

- a) søker som tar videregående opplæring som vedkommende har rett til etter opplæringslova § 3-1
- ~~b) søker som går direkte over i kurs for å få generell studiekompetanse etter avsluttet videregående opplæring~~
- c) søker som tar opplæring tilsvarende vanlig videregående opplæring utenfor Norge, og som har rett til opplæring etter opplæringslova § 3-1
- d) søker som tar ulike kurs med repetisjon av fag fra grunnskolen, som forberedelse for opptak i videregående opplæring når søkeren har rett til videregående opplæring etter opplæringslova § 3-1
- e) søker som tar kurs i regi av oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen, se § 7-1

For søker som tar høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøyskole og andre utdanninger som er godkjent etter § 4-1, gjelder reglene i tredje del.

Gjeldende § 24-1 for 2009-2010:

§ 24-1 Hvem tredje del gjelder for

Tredje del gjelder søker som tar høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøyskole og andre utdanninger som er godkjent etter § 4-1.

Det gjelder egne regler i annen del for

- a) søker som tar videregående opplæring som han eller hun har rett til etter opplæringslova § 3-1
- b) søker som går direkte over i kurs for å få generell studiekompetanse etter avsluttet videregående opplæring
- c) søker som tar opplæring tilsvarende vanlig videregående opplæring utenfor Norge
- d) søker som tar ulike kurs som er lagt opp med repetisjon av fag fra grunnskolen, som forberedelse for opptak i videregående opplæring som søkeren har rett til etter opplæringslova § 3-1
- e) søker som tar kurs i regi av oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen, se § 7-1.

Forslag til endring i § 24-1 for 2010-2011:

§ 24-1 Hvem tredje del gjelder for

Tredje del gjelder søker som tar høyere utdanning, fagskoleutdanning, folkehøyskole og andre utdanninger som er godkjent etter § 4-1.

Det gjelder egne regler i annen del for

- a) søker som tar videregående opplæring som han eller hun har rett til etter opplæringslova § 3-1
- ~~b) søker som går direkte over i kurs for å få generell studiekompetanse etter avsluttet videregående opplæring~~
- c) søker som tar opplæring tilsvarende vanlig videregående opplæring utenfor Norge
- d) søker som tar ulike kurs som er lagt opp med repetisjon av fag fra grunnskolen, som forberedelse for opptak i videregående opplæring som søkeren har rett til etter opplæringslova § 3-1
- e) søker som tar kurs i regi av oppfølgingstjenesten i fylkeskommunen, se § 7-1.

Til § 21-1 Behovsprøving av stipend og § 29-6 Behovsprøving av utdanningsstipend og forsørgerstipend

I dagens regelverk kan det ved behovsprøving mot formue ses bort fra formue og inntekt som består av erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av personskade. (På forsørger i § 21-1 og personskade på søkeren selv og/eller søkerens ektefelle i § 29-6). Departementet foreslår at også formue og inntekt som består av

forsikringsutbetaling ved *kritisk sykdom* skal kunne ses bort fra ved behovsprøving. Typiske sykdommer som utløser forsikringsutbetaling er kreft, hjernesvulst, hjerteinfarkt, hjerneslag, multipel sklerose, motornevrønsyndrom, transplantasjon/venteliste for transplantasjon (hjerte, lunge, nyre, lever, bukspyttkjertel eller benmarg), nyresvikt, tap av armer, ben eller taleevne og diverse lammelser.

En ulykkesforsikring kan bli utbetalt uten at det foreligger en skade som gir grunnlag for en erstatning etter skadeerstatningsloven. En slik forsikringsutbetaling vil da ikke føre til en reduksjon i andre ytelser og kan da på mange måter likestilles med situasjonen som oppstår ved utbetaling av forsikringssum på grunn av kritisk sykdom. Det er ikke et vilkår at erstatningssummen og/eller forsikringssummen skal gå til dekning av tap i fremtidig erverv eller til å dekke kostnader i forbindelse med skaden.

I NOU 2008: 20 om skadeforsikringsselskapenes virksomhet, blir det vurdert om forsikring ved kritisk sykdom er å anse som en skadeforsikring eller en livsforsikring. Forsikringen gir rett til en engangserstatning dersom forsikrede blir rammet av en sykdom som forsikringen dekker, og erstatningssummen er skattefri. Det er diagnosen som er avgjørende for om en utbetaling kan skje, ikke om forsikrede blir ufør eller dør som følge av sykdommen. Banklovskommisjonens vurdering av forsikringstypen var at den uten tvil bør kunne tegnes som et skadeforsikringsprodukt, se [NOU 2008: 20 side 100](#) (punkt 5.3.2 Grensedragningen mot livsforsikring).

Alle sykdomstypene som utløser en forsikringsutbetaling, er alvorlige sykdommer, hvorav mange kan føre til død. Noen av "sykdomstypene" kan være personskader man kan ha fått på grunn av en ulykke, for eksempel diverse lammelser, store brannskader og tap av armer og ben. Sammenhengen mellom begrepet "personskade" og "kritisk sykdom" er glidende.

Etter departementets vurdering kan det fremstå som inkonsekvent og urimelig at en forsikringsutbetaling pga. kritisk sykdom ikke skal være unntatt fra behovsprøvingen når en forsikringsutbetaling på grunn av personskade kan unntas. Som eksemplene ovenfor viser, kan det for samme type skade være tilfeldig om erstatningsbeløpet kan unntas fra behovsprøvingen ut fra hvilken forsikring søkeren har tegnet. Endringsforslaget er således et virkemiddel for å sikre mer likebehandling i regelverket. Samtidig er det ikke anslått at dette vil gjelde mange saker da kravet for å få utbetalt erstatning eller forsikringsutbetaling for kritisk sykdom er strengt.

De ulike forsikringsselskapene differensierer noe mellom hvilke sykdommer forsikringen dekker. Departementet er av den oppfatning at det ikke trenger å fremgå av forskrifter eller merknader hvilke sykdommer som omfattes av forsikringsvilkårene hos de ulike forsikringsselskapene. Det vil være tilstrekkelig at søkeren dokumenterer at hun har fått en utbetaling på grunn av kritisk sykdom.

Gjeldende § 21-1 for 2009-2010:

§ 21-1 Behovsprøving av stipend

Grunnstipendet blir redusert ved behovsprøving etter den samlede inntekten og formuen til forsørgerne (foreldre og steforeldre). Når fradraget skal regnes ut, bruker Lånekassen alminnelig inntekt og nettoformue ved skattelikningen for 2007. Inntekt og formue i utlandet eller på Svalbard, som ikke er med i likningen, skal også regnes med. Se § 21-8.

Det ses bort fra formue og inntekt som består av erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av personskade på forsørger. Søkeren må dokumentere inntekts- og formuesforholdet.

Forslag til ny § 21-1 for 2010-2011:

§ 21-1 Behovsprøving av stipend

Grunnstipendet blir redusert ved behovsprøving etter den samlede inntekten og formuen til forsørgerne (foreldre og steforeldre). Når fradraget skal regnes ut, bruker Lånekassen alminnelig inntekt og nettoformue ved skattelikningen for 2008. Inntekt og formue i utlandet eller på Svalbard, som ikke er med i likningen, skal også regnes med. Se § 21-8.

Det ses bort fra formue og inntekt som består av erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av kritisk sykdom eller personskade på forsørger. Søkeren må dokumentere inntekts- og formuesforholdet.

Gjeldende § 29-6 for 2009-2010:

§ 29-6 Erstatnings- og/eller forsikringsutbetaling

Det ses bort fra formue og inntekt som består av erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av personskade på søkeren. Det ses også bort fra tilsvarende formue og inntekt for søkerens ektefelle.

Søkeren må dokumentere inntekts- og formuesforholdet.

Forslag til ny § 29-6 for 2010-2011:

§ 29-6 Erstatnings- og/eller forsikringsutbetaling

Det ses bort fra formue og inntekt som består av erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av kritisk sykdom eller personskade på søkeren. Det ses også bort fra tilsvarende formue og inntekt for søkerens ektefelle.

Søkeren må dokumentere inntekts- og formuesforholdet.

Til §§ 29-1, 29-2, 29-3 Personinntekt, trygd eller pensjonsytelser og formue

I reglene for behovsprøving etter foreldreøkonomi i forskriftens annen del er det i § 21-1 nevnt særskilt at inntekt og formue i utlandet eller på Svalbard som ikke er med i likningen også skal regnes med. Det er ikke intensjonen at inntekt og formue ervervet

på Svalbard skal holdes utenfor ved behovsprøving av utdanningsstipend og forsørgerstipend etter tredje del. Det foreslås derfor at det under de aktuelle bestemmelsene presiseres at inntekt og formue ervervet på Svalbard regnes med. I og med at reglene for trekk med grunnlag i likningen for 2010 også gjelder for våren 2010 (jf. forskriftene som er fastsatt for 2009-2010), har det vært vurdert om tillegget først kan gjelde fra 2011. Departementet finner det hensiktsmessig at reglene trer i kraft så raskt som mulig, altså f.o.m undervisningsåret 2010/11. Inntekt på Svalbard teller derfor med fra høsten 2010. Fordi regelverket for våren 2010 allerede er fastsatt mener departementet at eventuell inntekt opptjent på Svalbard vårsemesteret 2010 bør kunne trekkes fra.

Gjeldende § 29-1 for 2009-2010:

§ 29-1 Personinntekt

Utdanningsstipend og forsørgerstipend kan bli redusert på grunnlag av inntekten til søkeren. Har søkeren en personinntekt over kr 128 360 ved skattelikningen for 2009 og/eller over kr 136 061 ved skattelikningen for 2010, blir stipendene redusert med 5 prosent per måned av inntekt over grensen.

Dersom søkeren følger et utdanningsopplegg som har varighet på sju måneder eller mindre i et kalenderår, og vedkommende bare får støtte til dette opplegget, blir inntektsgrensen hevet til kr 320 899 for 2009 og kr 340 153 for 2010.

Forslag til ny § 29-1 for 2010-2011:

§ 29-1 Personinntekt

Utdanningsstipend og forsørgerstipend kan bli redusert på grunnlag av inntekten til søkeren. Har søkeren en personinntekt over kr 136 061 ved skattelikningen for 2010 og/eller over kr x ved skattelikningen for 2011, blir stipendene redusert med 5 prosent per måned av inntekt over grensen. Inntekt opptjent på Svalbard blir også regnet med.

Dersom søkeren følger et utdanningsopplegg som har varighet på sju måneder eller mindre i et kalenderår, og vedkommende bare får støtte til dette opplegget, blir inntektsgrensen hevet til kr 340 153 for 2010 og kr x for 2011.

Gjeldende § 29-3 for 2009-2010:

§ 29-3 Formue

Utdanningsstipend og forsørgerstipend kan bli redusert på grunnlag av formue. Skattelikningen for det året søkeren har fått støtte, blir lagt til grunn.

Enslig søker får redusert stipendene med to prosent per måned av beløp over kr 253 932 i formue for 2009 og kr 269 168 i formue for 2010.

Gift søker får redusert stipendene med én prosent per måned av beløp over kr 487 786 i formue for 2009 og kr 517 053 i formue for 2010. For gift søker legges formuen til søkeren og ektefellen sammen.

Forslag til ny § 29-3 for 2010-2011:

§ 29-3 Formue

Utdanningsstipend og forsørgerstipend kan bli redusert på grunnlag av formue. Skattelikningen for det året søkeren har fått støtte, blir lagt til grunn. Formue på Svalbard blir også regnet med.

Enslig søker får redusert stipendene med to prosent per måned av beløp over kr 269 168 i formue for 2010 og kr x i formue for 2011.

Gift søker får redusert stipendene med én prosent per måned av beløp over kr 517 053 i formue for 2010 og kr x i formue for 2011. For gift søker legges formuen til søkeren og ektefellen sammen.

Fjerde del. Støtte til utdanning i land utenfor Norden

Til § 34-1 Generell studiekompetanse

Det foreslås å endre vilkåret om generell studiekompetanse slik at utdanningsstøtte til studenter i land utenfor Norden kan gis fra og med semesteret *etter* at generell studiekompetanse i Norge er oppnådd. For å få utdanningsstøtte til utdanning i utlandet etter dagens regelverk må studenten ha generell studiekompetanse i Norge *før* utdanningen i utlandet starter. Bakgrunnen er at det skal stilles samme faglige krav til studenter i utlandet som til studenter i Norge. Studenter i utlandet blir imidlertid i noen tilfeller tatt opp i utdanningen uten å tilfredsstille kravene til generell studiekompetanse i Norge.

For disse studentene oppleves det som urimelig å være utelukket fra støtterett under hele utdanningen når de skaffer seg generell studiekompetanse underveis. For likevel å få rett til utdanningsstøtte har studentene kunnet starte utdanningen på nytt eller søkt seg til en annen utdanning. Lånekassens klagenemnd har etablert en praksis der det i mange tilfelle gis medhold til søkere som påklager avslag på søknad om støtte på dette grunnlaget. Lånekassen legger fra og med 2009-2010 om sin praksis og følger klagenemndas tolkning av denne forskriftsbestemmelsen. Intensjonen med kravet om generell studiekompetanse er å stille like krav for å få utdanningsstøtte for studenter i Norge og i utlandet. Etter departementets vurdering er intensjonen like godt ivarettatt dersom kravet til oppnådd generell studiekompetanse knyttes direkte til retten til utdanningsstøtte, framfor som i dag hvor kravet knyttes til opptaket i selve utdanningen.

Det foreslås samtidig en mindre språklig endring i formuleringen i bokstav c.

Gjeldende § 34-1 for 2009-2010:

§ 34-1 Generell studiekompetanse

Det gis støtte til høyere utdanning dersom

- a) søkeren har generell studiekompetanse i Norge før utdanningen starter, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-6, med tilhørende forskrifter. Fastsatte krav til kunnskap i norsk gjelder også for søkere som skal studere i utlandet;
- b) søkeren er 25 år eller eldre og har fått studierett på grunnlag av realkompetanse; eller
- c) søkeren har opptak til ballett-, skuespiller- og bildende kunstutdanning ved et fremstående lærested. Det er en forutsetning at lærestedet har strenge krav for opptak.

Forslag til endring i § 34-1 for 2010-2011:

§ 34-1 Generell studiekompetanse

Det gis støtte til høyere utdanning dersom

- a) søkeren har generell studiekompetanse i Norge ~~for utdanningen starter~~, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-6, med tilhørende forskrifter. Fastsatte krav til kunnskap i norsk gjelder også for søkere som skal studere i utlandet;
- b) søkeren er 25 år eller eldre og har fått studierett på grunnlag av realkompetanse; eller
- c) søkeren har opptak til ballett-, skuespiller- eller bildende kunstutdanning ved et fremstående lærested. Det er en forutsetning at lærestedet har strenge krav for opptak.

Til § 35-1 Hva slags utdanning det gis støtte til

Det foreslås å åpne for å gi støtte til høyere utdanning i utlandet som er godkjent av NOKUT eller av en norsk høyere utdanningsinstitusjon, selv om utdanningen og lærestedet ikke er offentlig godkjent i studielandet. I dag er det et vilkår for støtterett at både utdanningen og lærestedet har offentlig eller tilsvarende godkjenning i studielandet, kravet gjelder for både gradsutdanning og delstudier. Dette innebærer at det ikke kan bli gitt støtte til såkalt transnasjonal utdanning, der et utenlandsk lærested etablerer en filial i et annet land, uten at filialen er offentlig godkjent i det landet filialen befinner seg i. Det finnes imidlertid eksempler på at NOKUT godkjenner slik utdanning. Vilkåret om offentlig eller tilsvarende godkjenning i studielandet innebærer også at det ikke blir gitt støtte til delstudier når lærestedet i utlandet ikke er offentlig godkjent i studielandet, til tross for at det norske lærestedet har godkjent delstudiet som del av den norske utdanningen studenten er i gang med.

Departementet mener det bør anses som tilstrekkelig grunnleggende kvalitetssikring av gradsutdanning i land utenfor Norden at NOKUT kan gi godkjenning etter retningslinjene som gjelder for godkjenning av utenlandsk utdanning i Norge. For delstudier bør det være tilstrekkelig grunnleggende kvalitetssikring at det norske lærestedet godkjenner delstudiet som del av den utdanningen studenten er i gang med

i Norge. Det vises til St.meld. nr 14 (2008-2009) *Internasjonalisering av utdanning* der det går fram at departementet ønsker å vurdere behovet for å ha et vilkår i utdanningsstøtteordningen om at utdanningen og lærestedet skal ha offentlig godkjenning i studielandet. Forslaget innebærer at vilkåret faller bort.

Departementet presiserer at NOKUTs rolle i forhold til Lånekassen ikke endres som følge av dette forslaget. Overfor Lånekassen vil NOKUT fortsatt ha en rådgivende rolle, mens Lånekassen som forvalter av regelverket for utdanningsstøtte er den som fullt ut er vedtaksansvarlig. Eventuelle klager på enkeltvedtak i henhold til denne forskriftsbestemmelsen skal derfor fortsatt rettes til Lånekassen.

Gjeldende § 35-1 for 2009-2010:

§ 35-1 Utdanninger det gis støtte til

Til høyere utdanning i land utenfor Norden gis det støtte når utdanningen

- a) tilsvarende utdanning på bachelornivå i Norge
- b) tilsvarende utdanning på masternivå i Norge
- c) tilsvarende en norsk grad på ph.d-nivå

Utdanningen må enten kunne gi generell godkjenning av NOKUT som likestilt med akkreditert norsk utdanning på bachelor- eller masternivå, eller kunne bli godkjent i Norge av institusjon akkreditert som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole, som faglig jevn god med utdanning på bachelor- eller masternivå som tilbys ved institusjonen.

Ph.d-utdanningen må kunne gi generell godkjenning av NOKUT som likestilt med en akkreditert norsk ph.d-grad.

Det stilles samme opptakskrav som til tilsvarende utdanning i Norge.

Utdanningen og lærestedet må ha offentlig eller tilsvarende godkjenning i studielandet.

Forslag til endring i § 35-1 for 2010-2011:

§ 35-1 Utdanninger det gis støtte til

Til høyere utdanning i land utenfor Norden gis det støtte når utdanningen

- a) tilsvarende utdanning på bachelornivå i Norge
- b) tilsvarende utdanning på masternivå i Norge
- c) tilsvarende en norsk grad på ph.d-nivå

Utdanningen må enten kunne gi generell godkjenning av NOKUT som likestilt med akkreditert norsk utdanning på bachelor- eller masternivå, eller kunne bli godkjent i Norge av institusjon akkreditert som universitet, vitenskapelig høyskole eller høyskole, som faglig jevn god med utdanning på bachelor- eller masternivå som tilbys ved institusjonen.

Ph.d-utdanningen må kunne gi generell godkjenning av NOKUT som likestilt med en akkreditert norsk ph.d-grad.

Det stilles samme opptakskrav som til tilsvarende utdanning i Norge.

~~Utdanningen og lærestedet må ha offentlig eller tilsvarende godkjenning i studielandet.~~

Til § 35-5 Begrensning i støtte ved Freshman year

Denne forskriftsbestemmelsen avgrenser støtteretten for bachelorutdanning i USA til det andre, tredje og fjerde (siste) året. Det gis ikke støtte til det første året da dette ikke blir vurdert til å være på nivå med høyere utdanning i Norge.

For å gjøre regelen enklere å forstå, foreslår departementet å ta ut opplysningen om varigheten av bachelorutdanningen i USA. Enkelte amerikanske læresteder har komprimerte utdanningstilbud der graden kan tas på kortere tid enn fire år, som er normert studietid. Antallet norske studenter i slike utdanningsopplegg øker. Det har vært eksempler på at studenter i komprimerte utdanningstilbud har tolket formuleringen som begrenser støtteretten til det første året av bachelorgraden i USA til å gjelde kun utdanningsopplegg som varer i fire år, mens opplegg som har annen varighet ikke skulle være omfattet av regelen. Det har ikke vært departementets intensjon. Regelen skal forstås slik at det første året i utdanning som fører fram til en bachelorgrad, eller den perioden hvor studenten regnes å være på nivå med det første året, ikke skal gi rett til støtte.

Departementet foreslår også å erstatte de engelske begrepene "Freshman Year" og "Bachelor's Degree" med norske begreper, henholdsvis "freshman-året" og "bachelorutdanning". Både freshman-året og bachelorutdanning er nå etablerte begreper i norsk språk.

Forslagene innebærer ingen realitetsendringer, og har ingen budsjettkonsekvenser.

Gjeldende § 35-5 i 2009-2010:

§ 35-5 Begrensning i støtte ved Freshman year

Det gis ikke støtte til første året, Freshman year, av fireårig Bachelor's Degree ved læresteder i USA. Det gjøres unntak

- a) for første året av kiropraktorutdanning
- b) når utdanningen er særlig godt tilrettelagt for studenter med redusert funksjonsevne, og
- c) for første året av fireårig Bachelor's Degree ved utdanninger i USA som er med i ordningen med tilleggsstipend, se § 40-3

Forslag til endring i § 35-5 for 2010-2011:

§ 35-5 Begrensning i støtte ved freshman-året

Det gis ikke støtte til første året, freshman-året, av bachelorutdanning ved læresteder i USA. Det gjøres unntak

- a) for første året av kiropraktorutdanning
- b) når utdanningen er særlig godt tilrettelagt for studenter med redusert funksjonsevne, og
- c) for første året av bachelorutdanning i USA som er med i ordningen med tilleggsstipend, se § 40-3.

Til § 35-7 Kortere studieopphold i utlandet på videregående skoles nivå

Departementet foreslår å godkjenne to nye videregående skoler inn under ordningen med støtte til elever som er tatt opp i et utdanningsprogram i utlandet gjennom samarbeid mellom norsk videregående skole og utenlandsk skole. Dette gjelder Elvebakken videregående skole i Oslo i samarbeid med York College i Storbritannia og Kongsbakken videregående skole i Tromsø i samarbeid med Norsk-russisk videregående skole i Murmansk, Russland. Inntil én elevgruppe ved skolene blir omfattet av ordningen. Vedlegget til fjerde del punkt C endres som følge av dette.

Det vises til St.meld nr 14 (2008-2009) Internasjonalisering av utdanning hvor internasjonaliseringen av videregående opplæring blant annet skal styrkes gjennom å åpne den ovennevnte støtteordningen for nye grupper.

Følgende foreslås derfor lagt til i vedlegget til fjerde del punkt C:

Elvebakken videregående skole, Oslo, i samarbeid med York College, England (utdanningsprogram for studiespesialisering, videregående trinn 2)

Kongsbakken videregående skole, Tromsø, i samarbeid med Norsk-russisk videregående skole, Murmansk, Russland (utdanningsprogram for studiespesialisering, videregående trinn 3)

Til § 39-2 Foreløpig vurdering ved utdanning i USA og Canada

Det foreslås å ta hele forskriftsbestemmelsen som beskriver den foreløpige vurderingen av retten til støtte ved utdanning i USA og Canada ut av forskriften om tildeling av utdanningsstøtte. Lånekassen gir i henhold til denne bestemmelsen en foreløpig og uforpliktende vurdering av søkerens rett til støtte. Vurderingen er ikke et forvaltningsvedtak som kan påklages, og er heller ikke bestemmende for søkerens rettigheter og plikter i forhold til Lånekassen. Rent lovteknisk er det derfor ikke nødvendig for Lånekassen å ha en forskriftshjemmel for å gi en slik vurdering. Den foreløpige vurderingen har likevel vært forskriftsfestet av hensyn til informasjon til

kommende studenter. Departementet har vurdert saken på nytt, og mener at denne typen informasjon ikke naturlig hører hjemme i forskrift til utdanningsstøtteloven.

Den foreløpige vurderingen skal fortsatt gis. Vurderingen er praktisk bistand til personer som ønsker å søke om opptak i utdanning i land der lærested eller utlendingsmyndigheter krever dokumentasjon på at søkeren har midler til livsopphold under utdanningen. Bistanden Lånekassen gir studentene gjennom den foreløpige vurderingen skal i tillegg utvides til å gjelde flere land enn bare USA og Canada. Det er viktig at terskelen for innsats ved praktiske forberedelser som søknadsprosedyrer, godkjenninger og liknende for utdanning i utlandet ikke er for høy. Dette for at utdanning i utlandet skal være et reelt alternativ til utdanning i Norge. Lånekassen bidrar gjennom den foreløpige vurderingen til å senke denne terskelen.

I 2010 planlegger Lånekassen å innføre en selvbetjent elektronisk selvbetjeningsløsning for kommende studenter som trenger dokumentasjon som viser hvilke midler studenten vil kunne ha til rådighet gjennom utdanningsstøtteordningen. Den foreløpige vurderingen vil inneholde en beskrivelse av de generelle vilkårene for å få utdanningsstøtte fra Lånekassen.

Gjeldende § 39-2 for 2009-2010:

§ 39-2 Foreløpig vurdering ved utdanning i USA og Canada

Til høyere utdanning i USA og Canada kan søker få en foreløpig vurdering av retten til støtte, etter standardsatsene som gjelder for det enkelte undervisningsåret og i normert tid fram til godkjent hovedeksamen.

Forslag til endring i § 39-2 for 2010-2011:

Bestemmelsen utgår.

Til § 41-1 Tilskudd til reiser

Det foreslås å endre beregningsmåten for tilskuddet til reiser for land utenfor Norden slik at beregningsgrunnlaget ikke lenger er basert på innhenting av reelle flypriser mellom land. Lånekassen skal i stedet legge til grunn en sats for tilskudd knyttet til studielandets beliggenhet i en større geografisk region. Omleggingen innebærer en betydelig administrativ forenkling samtidig som det blir enklere for Lånekassen å gjøre rede for beregningsgrunnlaget for tilskuddet.

Forslaget innebærer at det ikke lenger skal beregnes tilskudd til reiser mellom *lærested* og registrert bosted i Norge, men mellom *regionen* lærestedet ligger i og registrert bosted i Norge. Regionen vil utgjøre et større geografisk område enn tidligere. Antall regioner skal reduseres betydelig i forhold til dagens geografiske inndeling av beregningsgrunnlaget, som i all hovedsak har vært en inndeling etter land. Antall reisesoner reduseres fra 190 til seks. De seks reisesonene (geografiske områdene) er

Europa, Afrika, Nord- og Mellom Amerika, Oseania, Sør-Amerika og Asia. Lånekassen fastsetter hvilke land som skal omfattes av hver region..

Forslaget innebærer ingen realitetsendringer i form av antall reiser, fordeling mellom stipend og lån eller aldersgrenser.

Gjeldende § 41-1 for 2009-2010:

§ 41 - 1 Tilskudd til reiser

Det gis tilskudd til to reiser tur-retur i året etter Lånekassens satser mellom registrert bosted i Norge og lærestedet. Tilskuddet gis med 100 prosent stipend i Norge og delt med 70 prosent som stipend og 30 prosent som lån for reiser utenfor Norge. Tilskudd til reiser i Norge gis til søker født i 1984 og senere, og det blir gjort et fradrag på kr 2 010 per undervisningsår som søkeren må dekke selv.

Maksimalt reisestipend i Norge er kr 7 000 per undervisningsår.

Søkere som får beregnet støtten etter annen del, får tilskudd til to reiser tur-retur i Norge med et fradrag på kr 646 per undervisningsår som søkeren må dekke selv etter § 18-1.

Forslag til ny § 41-1 for 2010-2011:

§ 41 - 1 Tilskudd til reiser

Det gis tilskudd til to reiser tur-retur i året etter Lånekassens satser mellom registrert bosted i Norge og regionen lærestedet ligger i. Lånekassen fastsetter regioninndelingen. Tilskuddet gis med 100 prosent stipend i Norge og delt med 70 prosent som stipend og 30 prosent som lån for reiser utenfor Norge. Tilskudd til reiser i Norge gis til søker født i 1985 og senere, og det blir gjort et fradrag på kr xxxx per undervisningsår som søkeren må dekke selv.

Maksimalt reisestipend i Norge er kr 7 000 per undervisningsår.

Søkere som får beregnet støtten etter annen del, får tilskudd til to reiser tur-retur i Norge med et fradrag på kr xxx per undervisningsår som søkeren må dekke selv etter § 18-1.

Femte del Spesielle ordninger

Kapittel 42 Foreldrestipend

Til 42-3 Beregning av foreldrestipend

Det foreslås at foreldrestipendet beregnes på grunnlag av den studiebelastning søkeren har hatt i opptjeningsperioden. Det er et vilkår for å ha rett til foreldrestipend at søkeren har hatt rett til støtte i de siste seks månedene før fødselen etter tildelingsforskriftens § 42-1. Etter § 42-3 skal foreldrestipendet tilsvare den maksimale

summen som søkeren har krav på etter de vanlige reglene om beregning av støttebeløp.

Etter dagens beregningsmåte er det planlagt studiebelastning *etter* fødsel som legges til grunn ved beregning av foreldrestipend. Eksempelvis mottar søkere som har vært i deltidsutdanning i de siste seks månedene før fødselen stipend etter den belastningen de planla i foreldrestipendperioden. Foreldrestipendet skal avhjelpe at eleven eller studenten kommer dårligere ut økonomisk fordi denne får barn i studietiden, det virker derfor rimelig at beregningsgrunnlaget legges til opptjeningsperioden, ikke til den perioden eleven eller studenten har permisjon eller redusert studiebelastning på grunn av omsorg for nyfødt barn.

Dersom søkeren har vært helt eller delvis sykmeldt fra utdanningen i opptjeningsperioden, gjelder den opprinnelige studiebelastningen som beregningsgrunnlag.

Å beregne foreldrestipendet på grunnlaget av opptjeningsperioden vil også være i tråd med hensynet bak ordningen med foreldrepenger etter folketrygdloven. Foreldrepenger skal erstatte tapt inntekt (inntil et tak), og beregnes ut fra opptjeningsgrunnlaget i opptjeningsperioden.

Gjeldende § 42-3 for 2009-2010:

§ 42-3 Beregning av foreldrestipendet

Stipendet regnes ut fra den maksimale summen som søkeren har krav på, se første, annen, tredje og fjerde del.

Forslag til endring i § 42-3 for 2010-2011:

§ 42-3 Beregning av foreldrestipendet

Stipendet regnes ut fra den maksimale summen som søkeren har krav på, jf. første, annen, tredje og fjerde del. Det er studiebelastningen i opptjeningsperioden som legges til grunn. Se § 42-1.

Kapittel 43 Sykestipend

Til § 43-2

Departementet foreslår å heve aldersgrensen for rett til sykestipend ved sykdom hos egne barn fra 10 år til og med det kalenderår barnet fyller 12 år. Dette vil være i tråd med aldersgrensen for rett til omsorgspenger ved syke barn i folketrygdloven. Grunnen til at denne aldersgrenses foreslås hevet, uavhengig av andre ti års grenser i forskriften er at de øvrige bestemmelsene ikke har samme likhetstrekk med folketrygdloven.

Gjeldende § 43-2 for 2009-2010:

§ 43-2 Sykestipend ved sykdom hos egne barn

Søker som er helt forhindret fra å følge undervisningen i en del av søknadsperioden på grunn av dokumentert sykdom hos egne barn under ti år, får også sykestipend. Som barn under ti år regnes også barn som fyller ti år i løpet av 2009.

Forslag til endring i § 43-2 for 2010-2011:

§ 43-2 Sykestipend ved sykdom hos egne barn

Søker som er helt forhindret fra å følge undervisningen i en del av søknadsperioden på grunn av dokumentert sykdom hos egne barn under 12 år, får også sykestipend. Som barn under 12 år regnes også barn som fyller 12 år i løpet av 2010.

Til kapittel 45 Delvis dekning av skolepenger til elever i videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler

Det foreslås å flytte deler av § 45-1 over i en ny forskriftsbestemmelse, § 45-2, som regulerer unntakstilfeller der elever ved utenlandske eller internasjonale videregående skoler i Norge i særlige tilfeller, selv om skolen får statstilskudd fra Norge, skal kunne få stipend til delvis dekning av skolepenger.

Videre foreslås det noen språklige endringer i § 45-1.

Til § 45-1 Delvis dekning av skolepenger til elever i videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler

Det foreslås å endre forskriftsbestemmelsen slik at den blir enklere å forstå. Støtten som blir gitt etter denne bestemmelsen består bare av stipend, og det er derfor bedre å omtale stipendet som "stipend", og ikke som "støtte". Støttebegrepet omfatter både stipend og lån, noe som i dette tilfellet kan gi grunnlag for misforståelser. I tillegg foreslås det å ta beskrivelsen av hvordan satsen for maksimalt stipend beregnes ut av forskriften. Det har liten informasjonsverdi å forskriftsfeste en teknisk beregningsmåte for hvordan en gitt sats er fastsatt.

Departementet har kommet fram til maksimalsatsen for 2009-2010 (kr 77 945) ved å legge til grunn satsen for tilskudd til private videregående skoler med paralleller til utdanningsprogram i Kunnskapsløftet i offentlige skoler for 2008, som er kr 90 929. 85 prosent av dette beløpet er kr 77 290. Summen kr 77 290 utgjør maksimalt stipend i 2008-2009. Så er satsen for maksimalt stipend prisjustert for 2009-2010 på samme måte som de andre støttesatsene i utdanningsstøtteordningen, slik at satsen for dette året er kr 77 945.

Forslagene er en videreføring av dagens praksis.

Gjeldende § 45-1 for 2009-2010:

§ 45-1 *Delvis dekning av skolepenger til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler*

Til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler i Norge eller i utlandet gis det stipend til delvis dekning av skolepenger. Støtten blir gitt med 85 prosent av faktiske skolepenger avgrenset oppover til 85 prosent av en normalsats regnet ut fra gjennomsnittelige driftsutgifter i den offentlige videregående skole, når skolepengene ikke er dekket av andre. Maksimal støtte for 2008-2009 er kr 77 290 per undervisningsår.

Det gis støtte bare til skolepenger som søkeren faktisk betaler. Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan likevel ikke få støtte til å dekke skolepenger.

Forslag til endring i § 45-1 for 2010-2011:

§ 45-1 *Stipend til delvis dekning av skolepenger til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler*

Til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler i Norge eller i utlandet gis det stipend til delvis dekning av skolepenger. Stipendet blir gitt med 85 prosent av faktiske skolepenger avgrenset oppover til 85 prosent av en normalsats regnet ut fra gjennomsnittelige driftsutgifter i den offentlige videregående skole når skolepengene ikke er dekket av andre. Maksimalt stipend for 2010-2011 er kr xx xxx per undervisningsår.

Det gis stipend bare til skolepenger som søkeren faktisk betaler.

~~Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan likevel ikke få støtte til å dekke skolepenger.~~

Ny forskriftsbestemmelse § 45-2

Gjeldende forskriftsbestemmelse § 45-1 stiller som vilkår for at eleven skal ha rett til stipend til delvis dekning av skolepenger at skolen ikke får statstilskudd fra Norge til driften. Med dette menes først og fremst tilskudd som følger av godkjenning etter privatskoleloven, men også andre liknende tilskudd fra staten til driften. Hensikten med vilkåret er å hindre at det offentlige dekker samme utgift to ganger. Det finnes imidlertid visse typer statstilskudd som er av en art som gjør at de har liten eller ingen påvirkning på størrelsen av skolepengene. Ett eksempel på dette er tilskuddet som ytes over statsbudsjettet til Den franske skolen som har som formål å styrke samarbeidet med Frankrike og styrke det franske språkets stilling i Norge. Departementet foreslår å gjøre unntak for tilskudd av denne typen som etter formål, beregningsmåte og størrelse har liten eller ingen påvirkning på størrelsen på skolepengene som elevene må betale. Unntaksbestemmelsen skal gjelde generelle forhold ved elevbetalingen til skolen, og ikke spesielle forhold som bare gjelder hva den enkelte elev skal betale i skolepenger.

For å lette oversikten og lesbarheten i regelverket foreslås det å skille begrensningen av retten til stipend til delvis dekning av skolepenger ut i en egen paragraf.

Forslag til ny § 45-2 for 2010-2011:

§ 45-2 Begrensning ved statstilskudd

Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan ikke få stipend til å dekke skolepenger. Stipend kan likevel gis når statstilskuddet har et formål eller omfang som har liten eller ingen betydning for størrelsen på skolepengene.

Det har videre liten informasjonsverdi å forskriftsfeste en teknisk beregningsmåte for hvordan en gitt sats er fastsatt.

Departementet har kommet fram til maksimalsatsen for 2009-2010 (kr 77 945) ved å legge til grunn satsen for tilskudd til private videregående skoler med paralleller til utdanningsprogram i Kunnskapsløftet i offentlige skoler for 2008, som er kr 90 929. 85 prosent av dette beløpet er kr 77 290. Summen kr 77 290 utgjør maksimalt stipend i 2008-2009. Så er satsen for maksimalt stipend prisjustert for 2009-2010 på samme måte som de andre støttesatsene i utdanningsstøtteordningen, slik at satsen for dette året er kr 77 945.

Forslagene innebærer ingen realitetsendringer.

Gjeldende § 45-1 for 2009-2010:

§ 45-1 Delvis dekning av skolepenger til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler

Til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler i Norge eller i utlandet gis det stipend til delvis dekning av skolepenger. Støtten blir gitt med 85 prosent av faktiske skolepenger avgrenset oppover til 85 prosent av en normalsats regnet ut fra gjennomsnittelige driftsutgifter i den offentlige videregående skole, når skolepengene ikke er dekket av andre. Maksimal støtte for 2008-2009 er kr 77 290 per undervisningsår.

Det gis støtte bare til skolepenger som søkeren faktisk betaler. Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan likevel ikke få støtte til å dekke skolepenger.

Forslag til endring i § 45-1 for 2010-2011:

§ 45-1 Stipend til delvis dekning av skolepenger til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler

Til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonale skoler i Norge eller i utlandet gis det stipend til delvis dekning av skolepenger. Stipendet blir gitt med 85 prosent av faktiske skolepenger ~~avgrenset oppover til 85 prosent av en normalsats regnet ut fra gjennomsnittelige driftsutgifter i den offentlige videregående skole~~ når

skolepengene ikke er dekket av andre. Maksimalt stipend for 2010-2011 er kr xx xxx per undervisningsår.

Det gis stipend bare til skolepenger som søkeren faktisk betaler.

~~Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan likevel ikke få støtte til å dekke skolepenger.~~

Ny forskriftsbestemmelse § 45-2

Gjeldende forskriftsbestemmelse § 45-1 stiller som vilkår for at eleven skal ha rett til stipend til delvis dekning av skolepenger at skolen ikke får statstilskudd fra Norge til driften. Med dette menes først og fremst tilskudd som følger av godkjenning etter privatskoleloven, men også andre liknende tilskudd fra staten til driften. Hensikten med vilkåret er å hindre at det offentlige dekker samme utgift to ganger. Det finnes imidlertid visse typer statstilskudd som er av en art som gjør at de har liten eller ingen påvirkning på størrelsen av skolepengene. Ett eksempel på dette er tilskuddet som ytes over statsbudsjettet til Den franske skolen som har som formål å styrke samarbeidet med Frankrike og styrke det franske språkets stilling i Norge. Departementet foreslår å gjøre unntak for tilskudd av denne typen som etter formål, beregningsmåte og størrelse har liten eller ingen påvirkning på størrelsen på skolepengene som elevene må betale. Unntaksbestemmelsen skal gjelde generelle forhold ved elevbetalingen til skolen, og ikke spesielle forhold som bare gjelder hva den enkelte elev skal betale i skolepenger.

For å lette oversikten og lesbarheten i regelverket foreslås det å skille begrensningen av retten til stipend til delvis dekning av skolepenger ut i en egen paragraf.

Forslag til ny § 45-2 for 2010-2011:

§ 45-2 Begrensning ved statstilskudd

Søkere i utdanningstilbud der skolen får statstilskudd fra Norge, kan ikke få stipend til å dekke skolepenger. Stipend kan likevel gis når statstilskuddet har et formål eller omfang som har liten eller ingen betydning for størrelsen på skolepengene.

Sjette del Støtte og ettergivelse for statsborgere fra utviklingsland, landene på Vest-Balkan, land i Øst-Europa og Sentral-Asia (kvoteordningen)

Til § 49-4

Det foreslås å åpne for støtte om sommeren for kvotestudenter som er forsinket i det siste semesteret i utdanningen, og som har mulighet til å fullføre utdanningen i løpet av sommeren. Studenter som i dag er forsinket i det siste semesteret, må forlenge utdanningen i høstsemesteret for å fullføre, ofte bare i en til to måneder. Forslaget innebærer større smidighet for studentene og for lærestedene og skal sikre at enkelte kvotestudenter har mulighet til å avslutte studiene tidligere.

For studentene vil det være en stor fordel å kunne fullføre utdanningen når det bare gjenstår en eller to måneder, framfor å reise til hjemlandet om sommeren for så å vende tilbake til Norge igjen for å fullføre utdanningen i løpet av kort tid om høsten. Forslaget innebærer en særskilt tilrettelegging for kvotestudenter som er forsinket i slutfasen av utdanningen. Muligheten til ekstra støtte om sommeren skal ikke føre til at det blir gitt støtte til forsinkelse i utdanningen i mer enn ett år utover normert tid. Støttebeløpet skal være ordinær basisstøtte, regnet på månedsbasis.

Gjeldende § 49-4 i 2009-2010:

§ 49-4 Forsinkelse i utdanningen

Ved forsinkelse i utdanningen kan det gis støtte i inntil ett år mer enn normert tid, se § 9-2.

Det er en forutsetning at søkeren fortsatt har studieplass under kvoteordningen. Det gis ikke støtte til repetisjon av innføringskurs.

Forslag til endring i § 49-4 for 2010-2011:

§ 49-4 Forsinkelse i utdanningen

Ved forsinkelse i utdanningen kan det gis støtte i inntil ett år mer enn normert tid, se § 9-2. Ved forsinkelse i siste semester i utdanningen kan det gis støtte i inntil to måneder om sommeren for å fullføre utdanningen.

Det er en forutsetning at søkeren fortsatt har studieplass under kvoteordningen. Det gis ikke støtte til repetisjon av innføringskurs.

Til § 50-1 og ny § 50-2

I forslaget til statsbudsjett for 2010 foreslås det å innføre en ny utbetalingsordning for startstøtte til kvotestudenter. Kvoteordningen har et bistandsformål, og kvotestudentene kommer fra fattige land. De har derfor ofte liten tilgang på egne midler. Det tar i dag lang tid før de kan få ordinær støtte utbetalt fra Lånekassen, i hovedsak fordi det tar tid å få fødselsnummer og bankkonto, noe de må ha før de kan søke støtte.

Departementet foreslår derfor en ordning der nye kvotestudenter får utbetalt stipend tilsvarende to måneders basisstøtte når de ankommer lærestedet i Norge. Stipendet integreres ikke i den ordinære støttetildelingen, og skal ikke betales tilbake. Når studentene søker støtte på ordinær måte det første semesteret, får de imidlertid støtte for tre måneder. Deretter søker studentene støtte på samme måte som øvrige studenter.

Følgende endring skjer i nummereringen av gjestående bestemmelser i kapittel 50 fra 2009-10 til 2010-11: Gjeldende § 50-2 blir § 50-3, gjeldende § 50-3 blir § 50-4, gjeldende § 50-4 blir § 50-5 og gjeldende § 50-5 blir § 50-6.

Gjeldende § 50-1 i 2009-2010:

§ 50-1 Utregning av støttebeløpet

Ved utregning av støttebeløpet gjelder reglene i tredje del og kapittel 42 og 43. Det gjelder egne regler for støtte til reiser, jf. §§ 50-3 til 50-5.

Det gis støtte i 12 måneder per undervisningsår for ph.d.-studenter.

Forslag til ny § 50-1 i 2010-2011:

§ 50-1 Utregning av støttebeløpet

Ved utregning av støttebeløpet gjelder reglene i tredje del og kapittel 42 og 43. Regler for utregning og utbetaling av støtten for det første semesteret er gitt i § 50-2. Regler for støtte til reiser er gitt i §§ 50-3 til 50-5.

Det gis støtte i 12 måneder per undervisningsår for ph.d.-studenter.

Forslag til ny § 50-2 i 2010-2011:

Utregning og utbetaling av støtte i det første semesteret

Støtte for de to første månedene av semesteret gis som stipend tilsvarende basisstøtte for to måneder, jf. § 25-1. Støtten utbetales ved lærestedet ved oppstart i studiet.

Støtte for de resterende månedene regnes ut etter reglene i tredje del og utbetales etter reglene i kapittel 11.

Til gjeldende § 50-4 (ny § 50-5)

Det foreslås å åpne for støtte til en hjemreise den første sommeren til kvotestudentene som begynner utdanningen i vårsemesteret. Den første sommeren i utdanningen oppholder studentene seg nå normalt i Norge uten støtte. For disse studentene vil det være en fordel å reise til hjemlandet framfor å være i en vanskelig økonomisk situasjon i Norge i sommermånedene når det ikke gis støtte gjennom Lånekassen. Dette gjelder få studenter, da de aller fleste begynner i høstsemesteret, men vil avhjelpe situasjonen for disse. Lærestedene er i dag tilbakeholdne med å ta opp nye kvotestudenter i vårsemesteret, siden studentene normalt er avhengige av støtten fra Lånekassen, også i sommermånedene.

Oppholds- og studietillatelsen kvotestudentene har, gir dem som andre utenlandske studenter anledning til å jobbe minst 50 pst. ved siden av studiene. Det er likevel grunn til å tro at en del kvotestudenter fra utviklingsland som ikke har tilknytning til Norge og har vært her i kort tid vil ha problemer både med å skaffe seg en fulltidsjobb i sommerferien og å finansiere en hjemreise av egne midler.

Det foreslås også å presisere vilkåret om hvor lenge utdanningen må ha vart for å utløse rett til tilskudd til hjemreise. Vilket er etter gjeldende regler at utdanningen må ha vart i mer enn ett år. Dette kan være uklart. En mulig tolkning er at søkeren må ha begynt på det andre året i utdanningen før slik støtte kan gis. Intensjonen er derimot at utdanningen må ha vart i minst ett år, noe som også er i tråd med Lånekassens praksis. Det foreslås derfor at vilkåret om at utdanningen må ha vart i mer enn ett år erstattes med et vilkår om at utdanningen må ha vart i ett år eller mer. Parallelt foreslås samme vilkår for å utløse rett til tilskudd etter ett semester i utdanning.

Gjeldende § 50-4 i 2009-2010:

§ 50-4 Tilskudd til årlig hjemreise

Det gis tilskudd til en årlig hjemreise etter satsene i Lånekassen, når studiet har vart i mer enn ett år og søkeren ikke har hatt feltarbeid i semesteret før, eller skal ha feltarbeid i semesteret etter. Det er en forutsetning for støtte til slik reise at søkeren faktisk gjennomfører reisen.

Forslag til ny bokstav i § 50-5 i 2010-2011:

§ 50-5 Tilskudd til årlig hjemreise

Det gis tilskudd til en årlig hjemreise etter satsene i Lånekassen, når studiet har vart i ett år eller mer og søkeren ikke har hatt feltarbeid i semesteret før, eller skal ha feltarbeid i semesteret etter. Når studenten starter utdanningen i vårsemesteret, kan det gis reisetilskudd når studiet har vart i ett semester eller mer.

Det er en forutsetning for støtte til slik reise at søkeren faktisk gjennomfører reisen.